

ORDIN Nr. 273/2020 din 10 iulie 2020

pentru aprobarea Normelor privind efectuarea investigațiilor în scopul de a detecta, a corecta și a preveni efectuarea necorespunzătoare a auditului statutar

În temeiul prevederilor:

- art. 33 alin. (5), art. 35 alin. (8), art. 36, 37, 40, 41, 42, 46, 47, 48, 51, 54, 55, art. 57 alin. (6), art. 58 alin. (2), art. 61 alin. (4) - (9), art. 67, 69, 70, 74 și 75 din Legea nr. 162/2017 privind auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate și de modificare a unor acte normative;

- Regulamentului (UE) nr. 537/2014 privind cerințe specifice referitoare la auditul statutar al entităților de interes public și de abrogare a Deciziei 2005/909/CE a Comisiei și

având în vedere prevederile art. 77 alin. (2) și (3) din Legea nr. 162/2017 privind auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate și de modificare a unor acte normative,

Președintele Autorității pentru Supravegherea Publică a Activității de Audit Statutar emite prezentul ordin:

ART. 1

Se aprobă Normele privind efectuarea investigațiilor în scopul de a detecta, a corecta și a preveni efectuarea necorespunzătoare a auditului statutar, prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

ART. 2

Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Președintele Autorității pentru Supravegherea Publică
a Activității de Audit Statutar,

Cristiana Doina Tudor

București, 10 iulie 2020.

Nr. 273.

ANEXĂ

NORME

privind efectuarea investigațiilor în scopul de a detecta, a corecta și a preveni efectuarea necorespunzătoare a auditului statutar

ART. 1

Obiectul

(1) Prezenta normă stabilește cadrul de desfășurare a investigațiilor la nivelul Autorității pentru Supravegherea Publică a Activității de Audit Statutar (ASPAAS), parte a sistemului de investigații și sancțiuni al instituției, pentru de a detecta în scopul corectării și al prevenirii efectuarea necorespunzătoare a auditului statutar, în conformitate cu prevederile Legii nr. 162/2017 privind auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate și de modificare a unor acte normative.

(2) Investigația se declanșează în cazurile în care printr-o sesizare comunicată către APSAAS/autosesizare a ASPAAS este semnalată o potențială efectuare necorespunzătoare a auditului statutar ca urmare a încălcării reglementărilor legale cu incidență în domeniu, care nu poate fi detectată direct la nivelul ASPAAS prin verificarea registrelor și evidențelor ASPAAS, inclusiv platformelor IT.

ART. 2

Competența

(1) Autoritatea pentru Supravegherea Publică a Activității de Audit Statutar este autoritatea competentă în domeniul supravegherii în interes public a auditului statutar, potrivit prevederilor art. 2 pct. 6 din Legea nr. 162/2017 privind auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate și de modificare a unor acte normative, este responsabilă pentru instituirea și implementarea unui sistem eficace de investigații și sancțiuni pentru a detecta, a corecta și a preveni efectuarea necorespunzătoare a auditului statutar și are dreptul să inițieze și să desfășoare investigații privind auditorii financiari sau firmele de audit și să ia măsurile corespunzătoare, după caz.

(2) Competența de investigație și sancționare este exercitată de ASPAAS, în conformitate cu Legea nr. 162/2017 și dreptul intern, în oricare dintre următoarele moduri:

- a) în mod direct;
- b) în colaborare cu alte autorități;
- c) prin sesizarea autorităților judiciare competente.

ART. 3

Aria de aplicabilitate

Fac obiectul sistemului de investigații și sancțiuni implementat de ASPAAS:

- a) auditorii financiari sau firmele de audit care sunt înregistrați/te în România, ca urmare a autorizării în conformitate cu art. 3 sau 66 din Legea nr. 162/2017; și
- b) auditorii financiari sau firme de audit care emit rapoarte de audit privind situațiile financiare anuale sau situațiile financiare anuale consolidate pe o piață reglementată din România, astfel cum este menționat la art. 67 alin. (1) din Legea nr. 162/2017;
- c) auditorii financiari autorizați în conformitate cu art. 3 din Legea nr. 162/2017 și înregistrați în categoria auditorilor financiari nonactivi și auditorii financiari autorizați în România și înregistrați în Registrul public electronic al auditorilor financiari și firmelor de audit care și-au suspendat activitatea, pentru activitatea de audit statutar desfășurată anterior obținerii statutului de auditor financiar nonactiv, respectiv anterior suspendării exercitării activității;
- d) auditorii financiari și firmele de audit cărora le-a fost retrasă autorizarea din orice motiv, pentru activitatea de audit statutar desfășurată anterior emiterii ordinului de retragere a autorizării;
- e) auditorii financiari și entitățile de audit din țări terțe care sunt înregistrați/te, dar nu și autorizați/te în România și se supun sistemelor de investigații și sancțiuni.

ART. 4

Schimbul de informații și cooperarea în cazul investigațiilor privind încălcarea dispozițiilor legale pe teritoriul unui alt stat membru

(1) ASPAAS acordă asistență autorităților competente din alte state membre și autorităților europene de supraveghere relevante. În mod special, ASPAAS face schimb de informații și cooperează în investigațiile referitoare la efectuarea auditului statutar.

(2) În situația în care ASPAAS constată că se comit sau că au fost comise acte contrare dispozițiilor legale privind auditul legal al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare consolidate, pe teritoriul unui alt stat membru, notifică aspectele constatate autorității competente.

(3) ASPAAS poate solicita efectuarea unei investigații de către autoritatea competentă a unui alt stat membru pe teritoriul acestuia, în baza protocolului încheiat cu acesta.

(4) La solicitarea autorităților competente în domeniul auditului statutar dintr-un alt stat membru, ASPAAS efectuează investigații pe teritoriul României.

(5) ASPAAS poate solicita ca unora dintre angajații săi să li se permită să însoțească personalul autorității competente a celuilalt stat membru pe durata investigației.

(6) La solicitarea autorităților competente în domeniul auditului statutar dintr-un alt stat membru, ASPAAS poate permite ca angajați ai acestora să însoțească personalul ASPAAS pe durata investigației.

(7) În situația prevăzută la alin. (4) investigația face obiectul unui control general din partea ASPAAS.

(8) ASPAAS poate refuza să dea curs unei cereri de efectuare a unei investigații, astfel cum se prevede la alin. (4), sau a unei cereri ca personalul său să fie însoțit de personalul autorităților din alte state membre, astfel cum prevede alin. (5), în situația în care:

a) furnizarea de informații poate aduce atingere securității naționale, apărării țării și ordinii publice; sau

b) au fost deja inițiate procedurile judiciare cu privire la aceleași acțiuni și împotriva aceluiași persoane pe lângă autoritățile din România; sau

c) a fost deja adoptată o hotărâre judecătorească definitivă împotriva unor persoane pentru aceleași acțiuni de către autoritățile competente din România.

ART. 5

Cooperarea cu autoritățile competente din țări terțe

(1) ASPAAS poate permite transferul către autoritățile competente dintr-o țară terță al rapoartelor de investigații referitoare la auditul în cauză, în baza unui acord de colaborare așa cum este menționat în condițiile prevăzute de art. 70 alin. (1) din Legea nr. 162/2017.

(2) Acordul de colaborare trebuie să asigure că:

a) autoritățile competente justifică motivele cererii pentru obținerea dosarelor de audit sau a altor documente;

b) persoanele angajate sau angajate anterior de către autoritățile competente ale țării terțe care primește informațiile fac obiectul obligației de păstrare a secretului profesional;

c) să nu fie compromisă protecția intereselor comerciale ale entității auditate, inclusiv drepturile de proprietate intelectuală și industrială;

d) autoritățile competente ale unei țări terțe pot folosi dosarele de audit și alte documente doar pentru exercitarea funcțiilor lor de supraveghere publică, de asigurare a calității și de investigații, funcții care îndeplinesc cerințe echivalente cu cele de la art. 29, 30 și 32 din Directiva 2006/43/CE, cu modificările și completările ulterioare;

e) ASPAAS poate refuza cererea unei autorități competente dintr-o țară terță privind dosarele de audit sau alte documente deținute de un auditor financiar sau de o firmă, în situația în care: furnizarea dosarelor de audit sau a documentelor poate aduce atingere suveranității, securității sau ordinii publice a Uniunii Europene sau a României; au fost deja inițiate proceduri judiciare cu privire la aceleași acțiuni și împotriva aceluiași persoane pe lângă autoritățile din România cărora le este adresată solicitarea; a fost deja adoptată o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la aceleași acțiuni și împotriva aceluiași auditori financiari sau firme de audit de către autoritățile competente din România.

(3) ASPAAS adoptă măsurile necesare pentru a se conforma deciziei Comisiei Europene cu privire la gradul de adecvare menționat la art. 70 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 162/2017.

(4) În cazuri excepționale și prin derogare de la dispozițiile art. 70 alin. (1), ASPAAS poate permite auditorilor financiari sau firmelor de audit autorizate în România să transfere dosare de audit și alte documente de audit direct către autoritățile competente ale unei țări terțe, cu condiția ca:

a) autoritățile competente din acea țară terță să fi inițiat investigații referitoare la respectivul auditor financiar sau firma de audit;

b) transferul să nu contravină obligațiilor pe care trebuie să le respecte auditorii financiari și firmele de audit în legătură cu transferul dosarelor de audit sau al altor documente către ASPAAS;

c) să existe un acord de colaborare între autoritatea competentă română și autoritățile competente ale acelei țări terțe care să permită ASPAAS acces direct reciproc la dosarele de audit și la alte documente ale entităților de audit din respectiva țară terță;

d) autoritatea competentă care face solicitarea din țara terță în cauză să informeze în prealabil ASPAAS cu privire la fiecare cerere directă de informații, indicând motivele acesteia;

e) să fie respectate condițiile menționate la art. 70 alin. (2).

(5) În situația în care investigația vizează auditul statutar al situațiilor financiare anuale consolidate ale unui grup de entități, auditorul grupului pune la dispoziția ASPAAS, la cerere, documentația relevantă pe care o deține cu privire la activitatea de audit desfășurată de auditorii, entitățile de audit, auditorii financiari sau firmele de audit dintr-o țară terță în scopul derulării auditului grupului, inclusiv toate documentele de lucru relevante pentru auditul grupului.

(6) ASPAAS aduce la cunoștința Comisiei Europene acordurile de colaborare prevăzute de art. 70 alin. (1) și (4) din Legea nr. 162/2017.

ART. 6

Declanșarea investigației

(1) Sesizarea în urma căreia se poate declanșa o investigație se transmite către ASPAAS și se gestionează de către ASPAAS, potrivit prevederilor Normelor privind raportarea către ASPAAS a încălcărilor reglementărilor în domeniul auditului statutar, aprobate prin Ordinul președintelui ASPAAS nr. 266/2018.

(2) În situația reglementată conform art. 1 alin. (2), în cazul sesizărilor, Comisia de gestionare a sesizărilor constituită potrivit prevederilor Normelor privind raportarea către ASPAAS a încălcărilor reglementărilor în domeniul auditului statutar, aprobate prin Ordinul președintelui ASPAAS nr. 266/2018, propune spre aprobare președintelui ASPAAS declanșarea unei investigații.

(3) În situația reglementată conform art. 1 alin. (2), în cazul autosesizării, în cuprinsul acesteia se indică, în măsura în care acestea sunt identificate, elementele prevăzute pentru conținutul unei

sesizări potrivit prevederilor Normelor privind raportarea către ASPAAS a încălcărilor reglementărilor în domeniul auditului statutar, aprobate prin Ordinul președintelui ASPAAS nr. 266/2018.

(4) Activitatea de autosesizare are drept scop:

- a) menținerea unui sistem proactiv pentru interesul public;
- b) identificarea într-un stadiu incipient a unei conduite îngrijorătoare a persoanelor prevăzute la art. 3; și
- c) oferirea unei asigurări suplimentare părților interesate externe cu privire la preocuparea activă a ASPAAS de protejare a interesului public.

(5) Demararea investigației se face odată cu numirea responsabilului/responsabililor pentru efectuarea investigației prin decizia președintelui ASPAAS.

ART. 7

Desfășurarea investigației

(1) Efectuarea investigațiilor în activitatea de audit statutar se realizează de către responsabilul/responsabilii - echipa - pentru desfășurarea investigației numit/numiți prin decizie a președintelui ASPAAS dintre inspectorii din cadrul Serviciului investigații, asigurarea calității și inspecției (SIACI) al ASPAAS.

(2) În funcție de complexitatea investigației, pe lângă inspectorii din cadrul SIACI, ASPAAS poate contracta experți pentru a efectua servicii specifice în cadrul investigațiilor, asigurându-se că nu există conflicte de interese între aceștia și auditorul financiar sau firma de audit investigată, precum și între aceștia și ASPAAS sau Camera Auditorilor Financiari din România (CAFR). Criteriile de selecție pentru experți trebuie să respecte prevederile art. 35 alin. (6) lit. a) și c) din Legea nr. 162/2017.

(3) Aria de cuprindere a investigației include, dar nu se limitează la, aspectele reclamate prin sesizarea/autosesizarea care a generat declanșarea investigației, echipa de investigație putând extinde investigația, caz în care se formulează concluzii și cu privire la noile aspecte investigate.

(4) În cazul investigației cu privire la efectuarea necorespunzătoare a auditului statutar, poate fi angajată atât răspunderea partenerului-cheie care a semnat raportul de audit, cât și răspunderea firmei de audit care a contractat misiunea de audit statutar și a revizorului de calitate, după caz.

(5) În vederea asigurării dreptului la apărare al persoanelor, acestea vor fi convocate în vederea audierii cu cel puțin 5 zile înainte de data stabilită pentru audiere.

(6) Prin convocare se indică obligatoriu obiectul sesizării, data, ora și locul desfășurării ședinței pentru care a fost convocat(ă) în vederea audierii, precum și documentele solicitate în vederea soluționării sesizării.

(7) Auditorul financiar sau firma de audit, după caz, trebuie să comunice ASPAAS lista documentelor solicitate în termen de 3 zile de la comunicarea solicitării.

(8) Convocarea la ședința de audiere a auditorilor financiari și firmelor de audit se trimite de obicei prin poșta electronică de către responsabilul/unul dintre responsabilii pentru desfășurarea investigației, la adresa de poștă electronică comunicată de către auditorul financiar/firma de audit la ASPAAS pentru înregistrare în Registrul public electronic al auditorilor financiari și firmelor de audit.

(9) În cazul în care auditorul financiar/firma de audit nu a trimis la ASPAAS adresa de poștă electronică pentru înregistrare în Registrul public electronic al auditorilor financiari și firmelor de audit, precum și în alte situații, dacă este cazul, comunicarea se poate transmite prin orice alte mijloace de comunicare prevăzute de Codul de procedură civilă.

(10) În cazul prevăzut la alin. (9), convocarea se întocmește, după caz, de către responsabilul/responsabilii pentru desfășurarea investigației și se transmite persoanei convocate sub semnătura acestuia/acestora.

(11) Dacă persoanele nu răspund la convocare sau nu își folosesc dreptul la apărare, deși convocarea s-a făcut cu respectarea prevederilor legale și dispozițiilor prezentelor norme, obligația ASPAAS de a asigura dreptul la apărare se consideră îndeplinită, iar responsabilul/responsabilii pentru desfășurarea investigației finalizează investigația pe baza informațiilor existente, prin emiterea raportului de investigație.

(12) Pentru cazuri bine justificate (urgență medicală, imposibilitatea deplasării etc.), persoana cercetată poate solicita, o singură dată, o reprogramare a audierii. În acest sens va înainta o solicitare, însoțită de documente justificative, cu cel târziu o zi înainte de data stabilită pentru ședința de audiere, fără a pune în pericol posibilitatea derulării investigației, respectiv cu respectarea termenelor de soluționare a dosarelor și/sau de prescripție a abaterii. În situația în care motivul invocat pentru reprogramare și documentele justificative sunt relevante, iar derularea investigației nu este pusă în pericol, responsabilul/responsabilii pentru desfășurarea investigației reprogramează audierea și îl înștiințează pe solicitant prin e-mail.

(13) Refuzul auditorului financiar sau al reprezentantului legal al firmei de audit, după caz, de a transmite documentele solicitate constituie abatere administrativă și se sancționează conform art. 40 din Legea nr. 162/2017.

(14) Investigația se derulează și se finalizează de către responsabilul/responsabilii pentru desfășurarea investigației în termen de 3 luni de la data luării la cunoștință de către aceasta de sesizare/autosesizare, respectiv de la data emiterii deciziei prevăzute la alin. (1). În cazuri excepționale și temeinic justificate, termenul de 3 luni poate fi extins până la 6 luni, doar cu aprobarea președintelui ASPAAS.

(15) Responsabilul/Responsabilii pentru desfășurarea investigației trebuie să respecte prevederile art. 7 din Normele privind raportarea către ASPAAS a încălcărilor reglementărilor în domeniul auditului statutar, aprobate prin Ordinul președintelui ASPAAS nr. 266/2018, pe tot parcursul desfășurării investigației.

ART. 8

Obligațiile auditorului financiar și/sau ale firmei de audit privitor la desfășurarea investigației

(1) Prin derogare de la principiul confidențialității, auditorii financiari și firmele/entitățile de audit au obligația profesională de a prezenta echipei de investigație orice informații, inclusiv cele de natură confidențială, pentru a răspunde solicitărilor acesteia.

(2) Auditorii financiari și/sau reprezentanții firmei/entității de audit a căror activitate face obiectul investigației au obligația:

a) să respecte principiile fundamentale ale Codului etic pentru profesioniștii contabili emis de Federația Internațională a Contabililor (IFAC), inclusiv atunci când comunică cu ASPAAS și cu reprezentanții acesteia;

b) să asigure accesul echipei de investigație și să permită exercitarea atribuțiilor specifice desfășurării investigației;

c) să răspundă cererilor de informații transmise de ASPAAS în termenele stabilite de aceasta;

d) să asigure pe toată perioada investigației prezența personalului responsabil cu implementarea sistemului de control al calității și cu misiunile de audit care fac obiectul investigației;

e) să asigure accesul echipei de investigație la dosarele de audit și la orice documente pe care le gestionează sau le au în păstrare, care au legătură cu obiectul investigației și servesc pentru documentarea probelor care susțin concluziile investigației;

f) să furnizeze echipei de investigație copiile documentelor solicitate pe care să aplice mențiunea de conformitate cu originalul;

g) să pună la dispoziția echipei de investigație orice alte documente pe care le consideră relevante pentru desfășurarea investigației;

h) la finalul investigației, auditorul financiar sau reprezentantul firmei de audit, după caz, trebuie să declare în scris că a pus la dispoziția echipei de investigație toate actele și documentația deținută și care poate fi relevantă pentru desfășurarea investigației, potrivit modelului prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentele norme.

ART. 9

Desfășurarea audierii

(1) Etapele din cadrul activității de investigații se pot desfășura la sediul auditorului financiar, la sediul firmei de audit sau la sediul ASPAAS. Audierea auditorului financiar/reprezentantului firmei de audit se realizează de obicei la sediul ASPAAS.

(2) Audierea se înregistrează pe suport audio și se finalizează prin întocmirea unui proces-verbal care se semnează pe fiecare pagină și la sfârșit de către membrii echipei de investigație, auditorul financiar/reprezentantul firmei de audit și, dacă este cazul, de către orice altă persoană care a participat la întâlnire.

(3) Refuzul oricăreia dintre persoanele indicate la alin. (2) de a semna procesul-verbal se menționează în cuprinsul acestuia.

ART. 10

Finalizarea investigației

(1) După finalizarea investigației, responsabilul/responsabilii pentru desfășurarea investigației emite/emit raportul de investigație care se întocmește în două exemplare, din care un exemplar se comunică președintelui ASPAAS, iar celălalt exemplar este arhivat la nivelul SIACI.

(2) Raportul de investigație va concluziona cu privire la detectarea unei/unor abateri administrative/contravenționale etc. sau la lipsa identificării unei abateri în urma efectuării investigației.

(3) În cazul în care prin raportul de investigație s-a stabilit că a fost detectată o abatere, vor fi consemnate, de regulă, următoarele aspecte:

- a) identificarea clară a faptelor, precum și a dispozițiilor legale care au fost încălcate;
- b) premisele derulării investigației;
- c) motivele care au stat la baza comiterii faptei;
- d) împrejurările în care fapta a fost săvârșită;
- e) consecințele abaterii;
- f) comportamentul general al persoanei cercetate;
- g) eventualele sancțiuni aplicate anterior acesteia;
- h) măsura în care persoana a cooperat cu ASPAAS și a răspuns solicitărilor acesteia în legătură cu fapta/situația în cauză;
- i) opiniile separate, dacă este cazul;
- j) orice alte date și informații concludente.

(4) Dacă se stabilește prin raportul de investigație că fapta cercetată nu constituie o abatere, respectiv nu există suficiente temeiuri în fapt și în drept pentru a justifica efectuarea necorespunzătoare a auditului statutar, în raport se fundamentează concluzia.

(5) Raportul de investigație se întocmește cu respectarea termenului prevăzut la art. 7 alin. (14).

(6) În cazul în care raportul de investigație remarcă existența unei abateri administrative, acesta se direcționează către președintele ASPAAS cu propunerea transmiterii către Comisia de disciplină a ASPAAS pentru derularea procedurii disciplinare, în temeiul art. 83 alin. (10) și art. 84 din Legea nr. 162/2017.

(7) În cazul în care raportul de investigație remarcă existența unei abateri administrative, fiind însă aplicabile măsurile de prevenție conform prevederilor art. 39 din Legea nr. 162/2017,

responsabilul/responsabilii pentru desfășurarea investigației va/vor proceda la aplicarea prevederilor incidente.

(8) În cazul prevăzut la alin. (7), raportul de investigație poate fi prezentat în cadrul întâlnirii Comisiei de disciplină în care se analizează dosarul, la solicitarea acesteia, de către responsabilul pentru desfășurarea investigației/cel puțin unul dintre responsabilii pentru desfășurarea investigației care a/au semnat raportul de investigație.

(9) În cazul în care raportul de investigație constată existența unei abateri contravenționale, responsabilul/responsabilii pentru desfășurarea investigației va/vor întocmi procesul-verbal de constatare și sancționare a contravențiilor.

(10) În constatarea și aplicarea contravențiilor, responsabilul/responsabilii pentru desfășurarea investigației va/vor aplica prevederile ordinului președintelui ASPAAS emis în conformitate cu prevederile art. 44 alin. (3) din Legea nr. 162/2017.

(11) Procesul-verbal de constatare și sancționare a contravențiilor va respecta prevederile reglementărilor specifice emise de ASPAAS.

ART. 11

Dispoziții tranzitorii și finale

(1) Termenele stabilite prin prezenta normă se calculează potrivit modului de calcul al termenelor procedurale prevăzut de art. 181 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Nerespectarea prevederilor prezentelor norme atrage răspunderea auditorilor financiari care acționează în nume propriu sau a auditorilor financiari membri în organul administrativ sau de conducere a firmei de audit și/sau asociați/acționari ai acesteia, precum și a oricărui auditor financiar implicat în investigație, după caz.

(3) Prevederile prezentei norme se aplică pentru investigațiile declanșate după intrarea ei în vigoare.

ANEXĂ

la norme

Declarația pe propria răspundere

Subsemnatul/Subsemnata,, auditor financiar înregistrat în Registrul public electronic cu numărul, reprezentant al firmei de audit înregistrată în Registrul public electronic cu numărul, declar pe propria răspundere, cunoscând prevederile art. 322, 323 și 326 din Codul penal privind falsul în înscrisuri sub semnătură privată, uzul de fals și, respectiv, falsul în declarații, că mi-au fost aduse la cunoștință de către echipa de investigație a Autorității pentru Supravegherea Publică a Activității de Audit Statutar, potrivit Mandatului nr., obiectivele urmărite în desfășurarea investigației și că am pus la dispoziția echipei documentația care cuprinde toate actele și informațiile deținute la acest moment, relevantă pentru desfășurarea investigației.

Data

Calitatea (administrator, acționar)

Numele și prenumele,

Semnătura,

Parafa auditorului financiar/a societății de audit